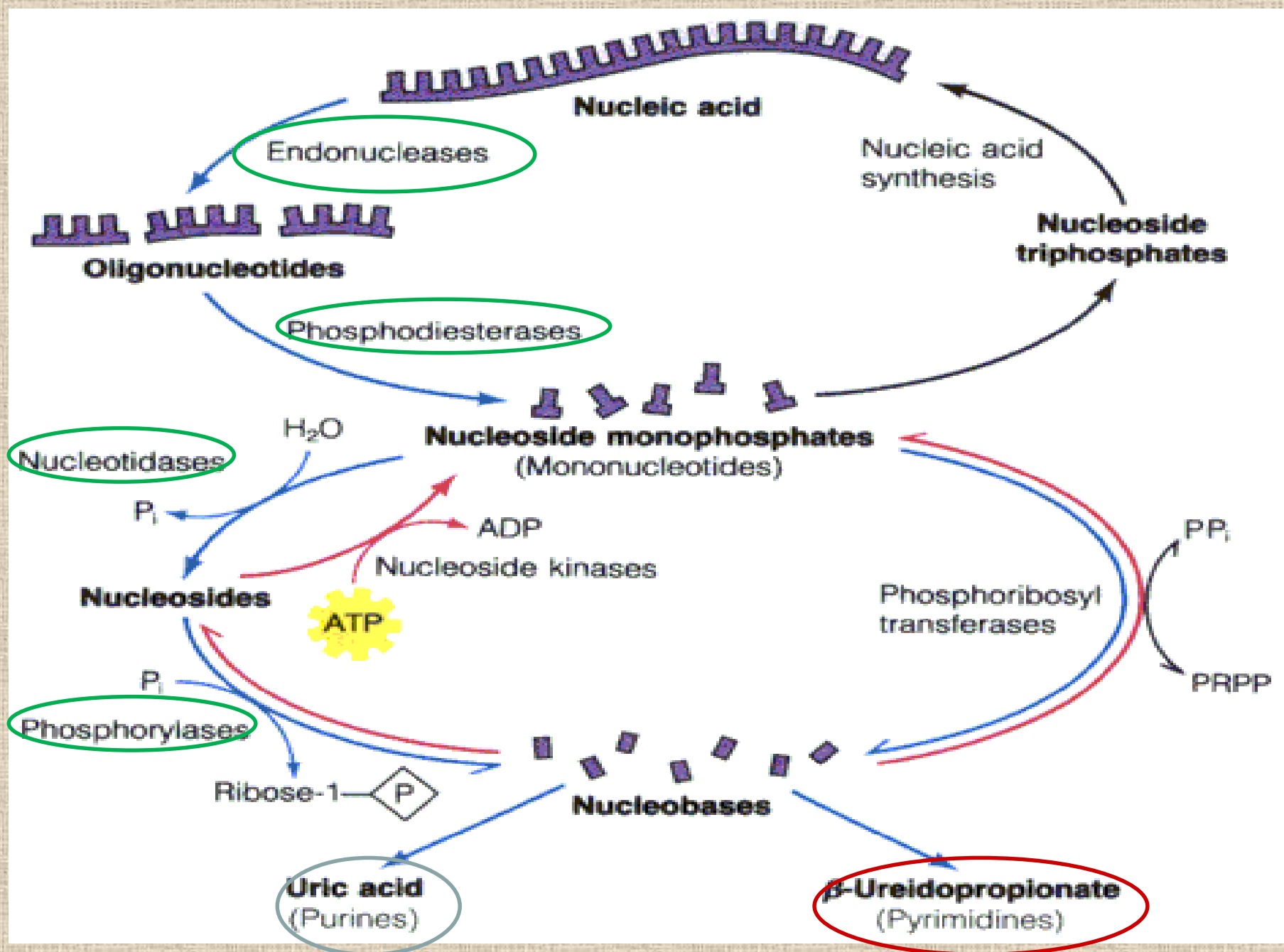

METABOLIZAM PURINA I PIRIMIDINA

Mokraćna kiselina

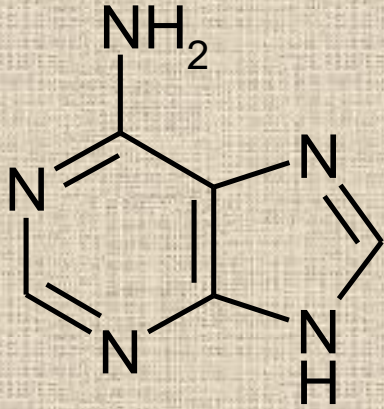
- Samo oko 5% unijetih nukleotida, stigne do cirkulacije kao baze ili nukleozidi
- Unos hranom je minimalan – u pankreasnom soku se, uz proteolitičke i lipolitičke enzime, nalaze i **deoksiribonukleaze** i **ribonukleaze**, pa se nukleinske kiseline razgrađuju do nukleotida
- Alkalna fosfataza, intestinalnih epitelnih ćelija, prevodi nukleotide u nukleozide
- Drugi enzimi u epitelnim ćelijama razgrađuju nukleozide do **mokraćne kiseline**
- Stoga je organizmu neophodna sinteza ovih molekula

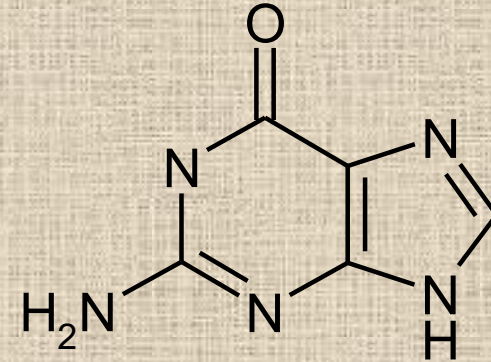
Nukleotidi imaju brojne uloge:

- Aktivirani prekursori iz kojih se sintetišu DNK i RNK
- Ulaze u sastav mnogih koenzima (npr. NAD i NADP, FAD i FMN, koenzim A)
- Od presudnog značaja u energetske metabolizmu (ATP, GTP)
- Njihovi derivati su često aktivirani međuproizvodi u mnogim ciklusima (UDP-glukoza i CDP-diacilglicerol; S-adenozil metionin)
- Sekundarni glasnici u prenosu signala (cAMP, cGMP)
- Alosterički efektori mnogih enzima (AMP, ADP, ATP)

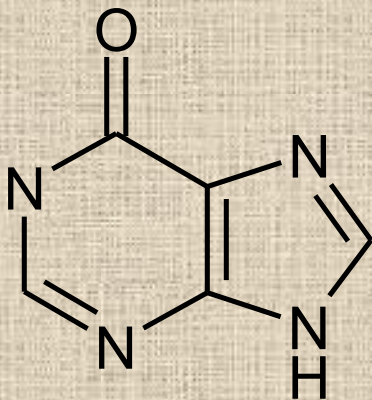
PURINSKI NUKLEOTIDI

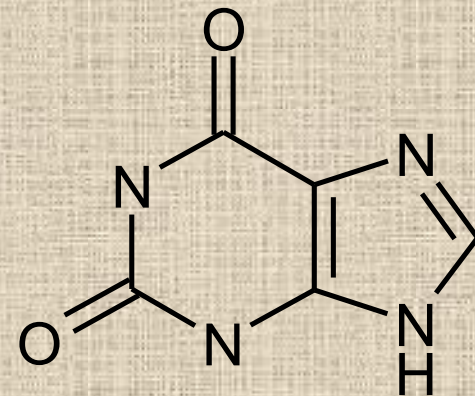
Adenin

Guanin

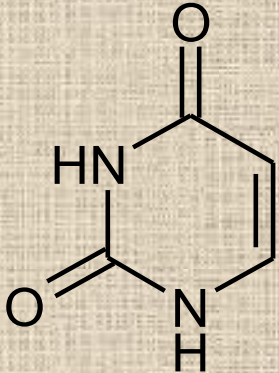

Hipoksantin

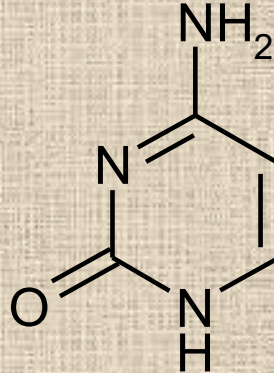

Ksantin

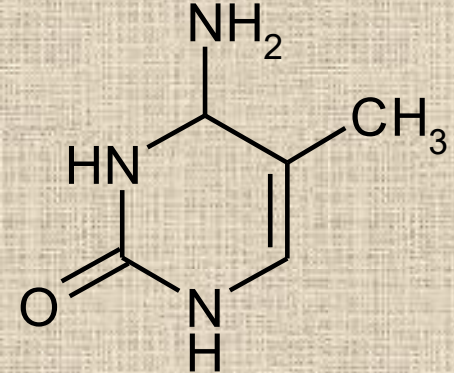
PIRIMIDINSKI NUKLEOTIDI

Uracil

Citozin

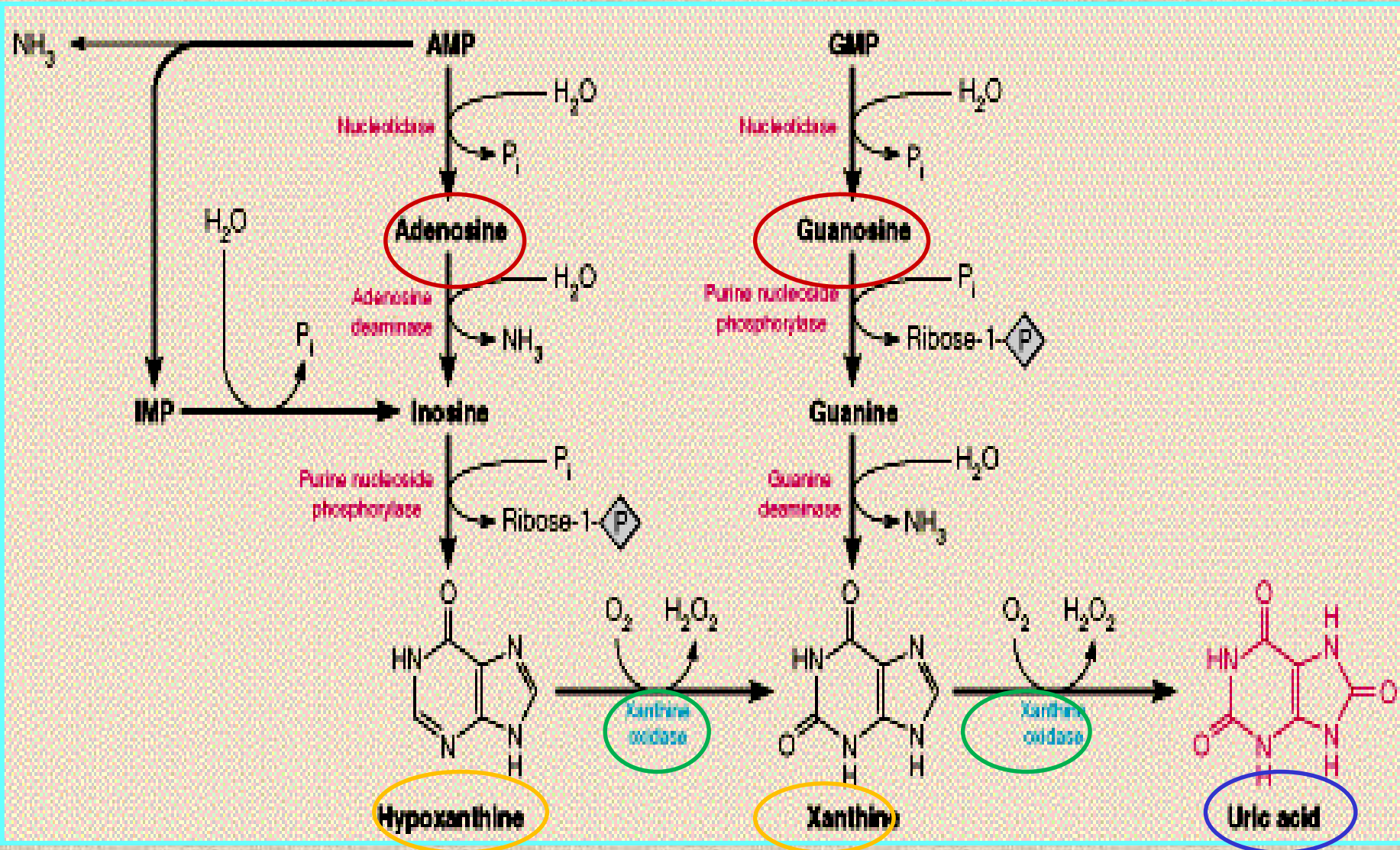

Timin

*Dejstvom FOSFORILAZE u GIT – egzogeni izvor pirimidinskih nukleotida – **U,C,T.***

Endogeni izvor – jetra, mozak, neutrofili i limfociti.

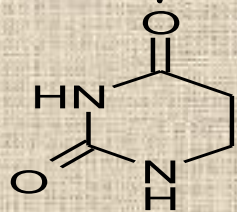
Katabolizam purinskih baza

Katabolizam pirimidinskih baza

Citozin

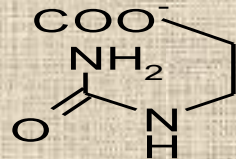
Uracil

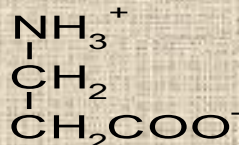
Dihidrouracil

Dihidropirimidin dehidrogenaza

Dihidropirimidinaza

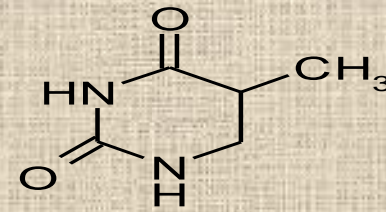
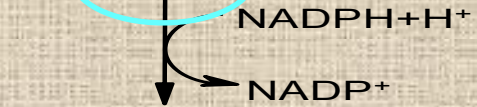

β -Ureidopropionat

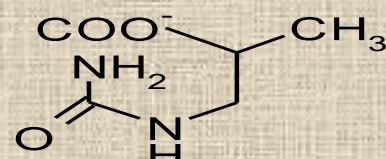

β -Alanin

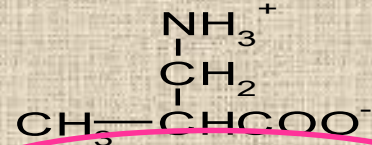
Timin

Dihidrotimin

β -Ureidobutirat

β -Aminoizobutirat

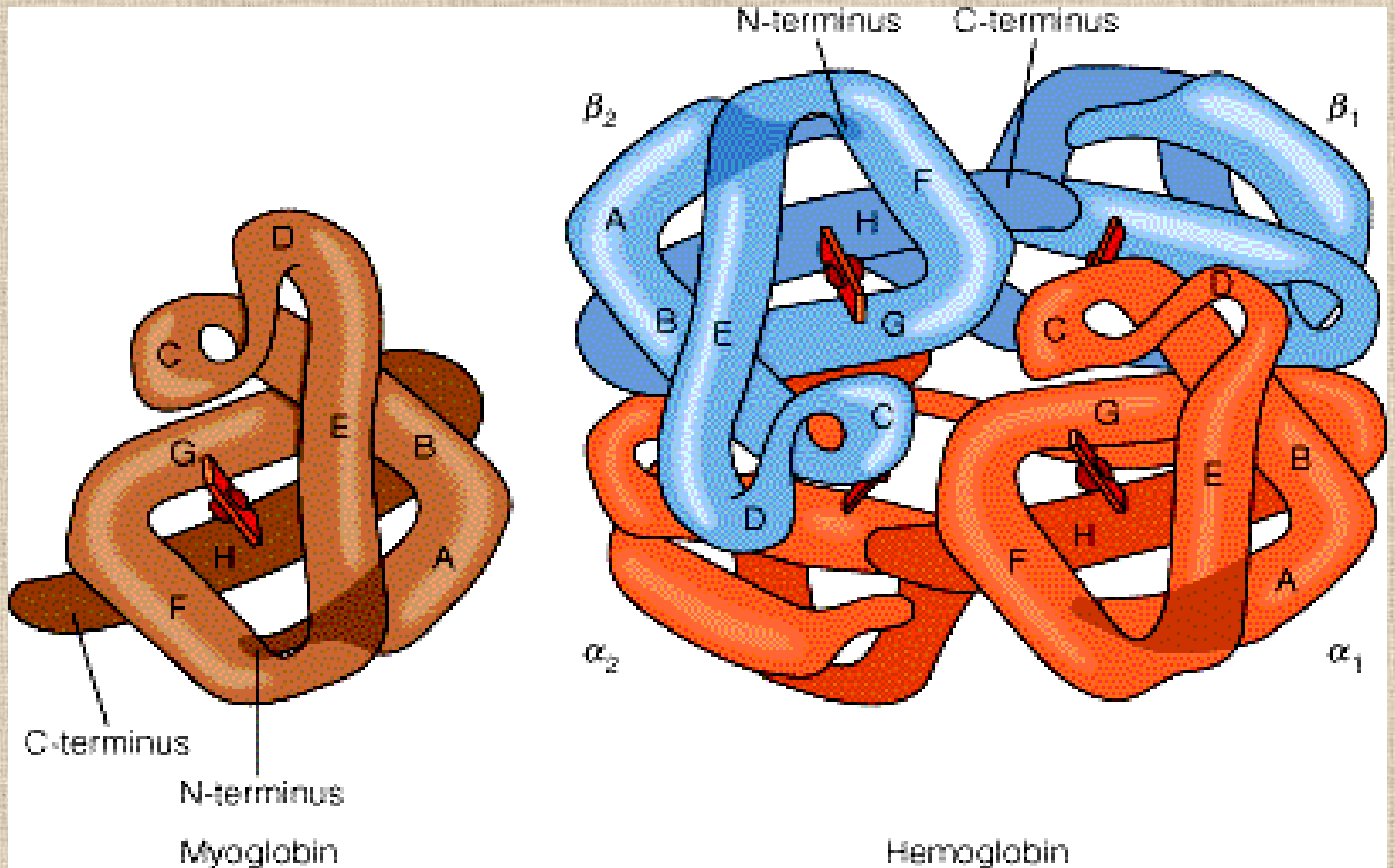
METABOLIZAM HEMA I ŽUČNIH PIGMENATA

METABOLIZAM HEMOPROTEINA

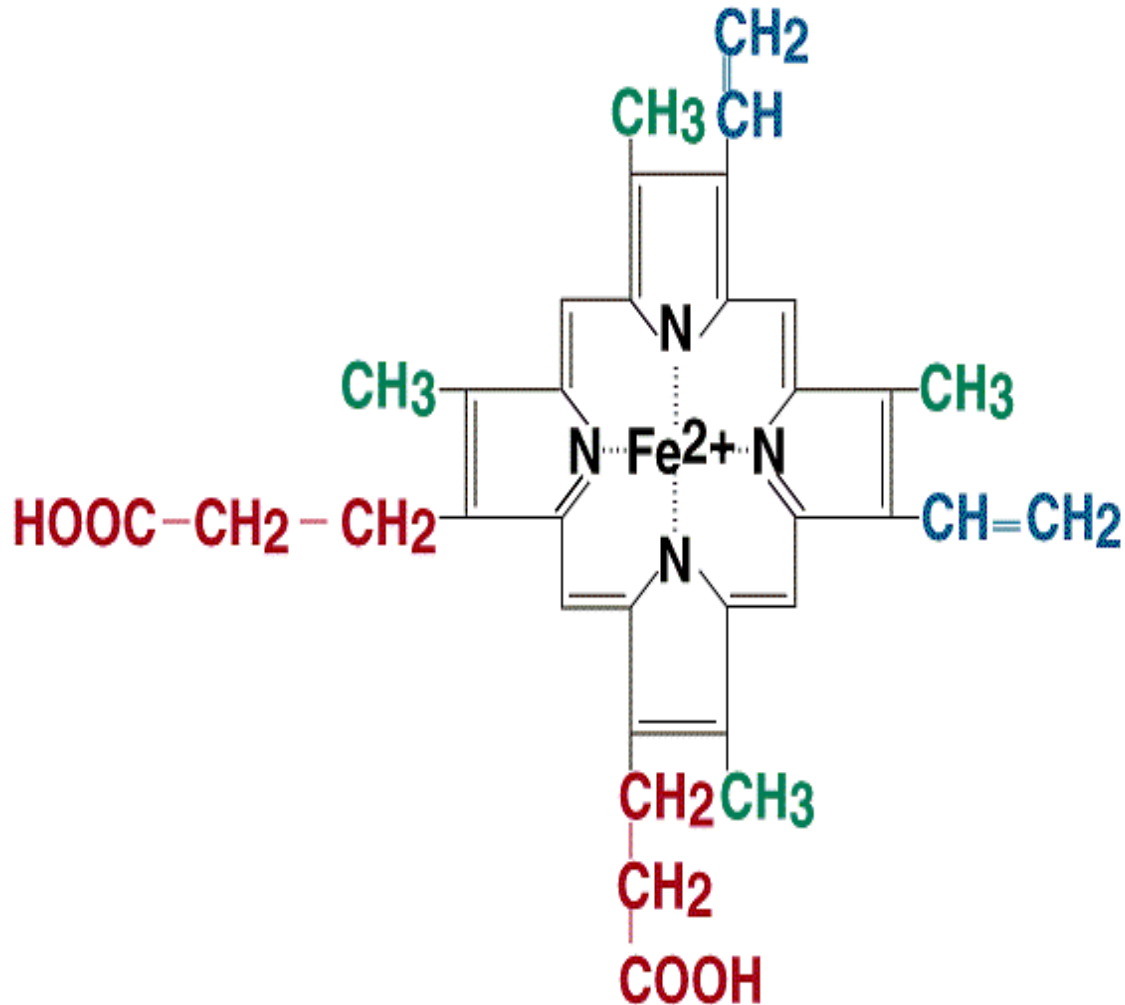
Hem je najčešći porfirin u organizmu. Ulazi u sastav *hemoglobina, mioglobina, mitohondrijalnih i mikrozomalnih citohroma, katalaze, peroksidaze, PG sintaze, NO sintaze.*

Sinteza sa odvija u svim tkivima sisara (najintenzivnije u koštanoj srži i jetri)

HEMOGLOBIN

Struktura hema

Sastoji se od porfirinskog prstena (protoporfirin IX) za koji je koordinativno vezano Fe.

Četiri pirolova prstena su spojena metenilskim mostovima i grade porfirinski prsten.

ULOGA HEMOGLOBINA

- Transport kiseonika od pluća do tkiva
- Transport CO₂ od tkiva do pluća
- Puferska uloga
- Terapijski marker – glikozilisani hemoglobin

Prema prisutnosti globinskih lanaca, hemoglobin se dijeli na:

ADULTNI – $\alpha_2\beta_2$ (98%)

ADULTNI (A2) – $\alpha_2\delta_2$ (3.5%)

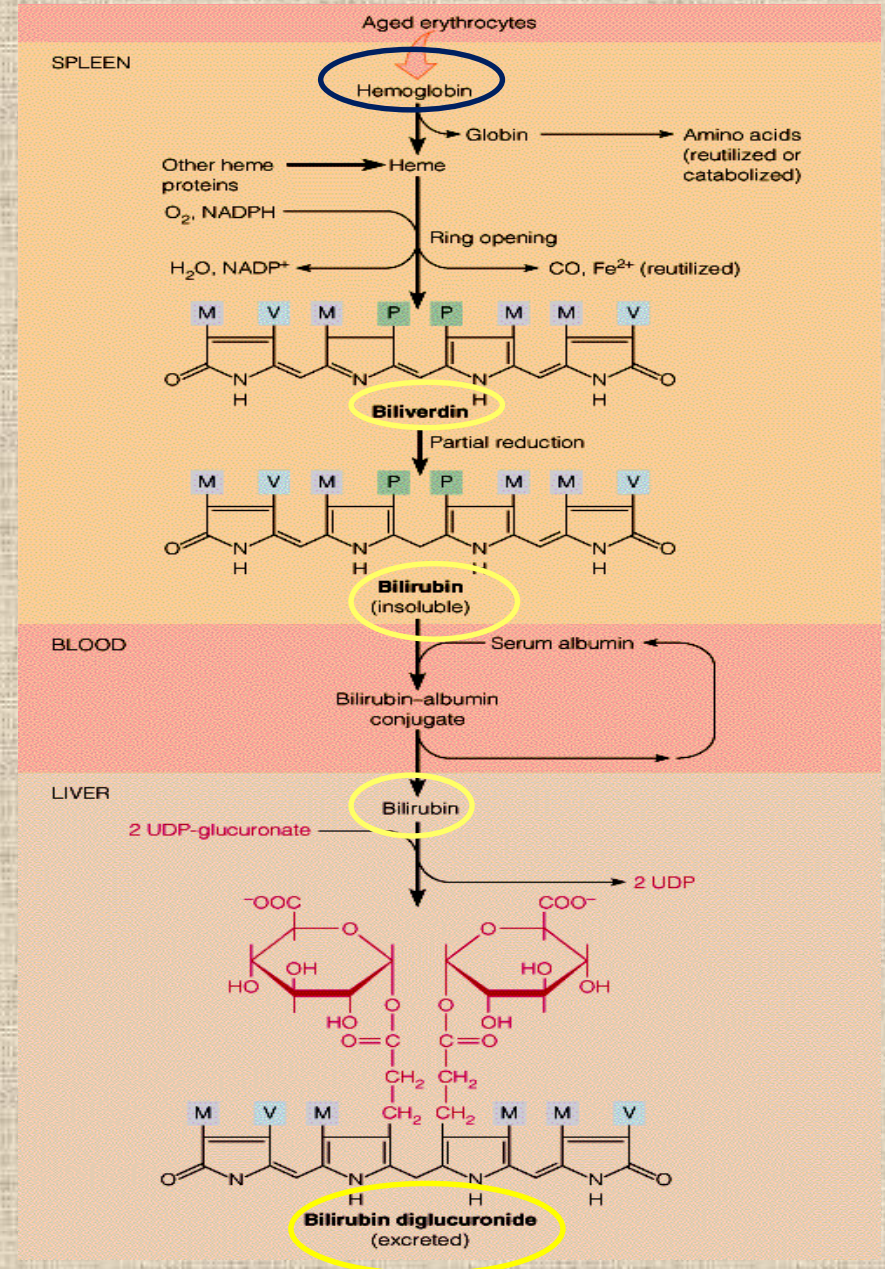
FETALNI – $\alpha_2\gamma_2$ – 80% do rođenja

Razgradnja hema

Najveći dio hema, koji se razgrađuje potiče iz ostarijelih eritrocita.

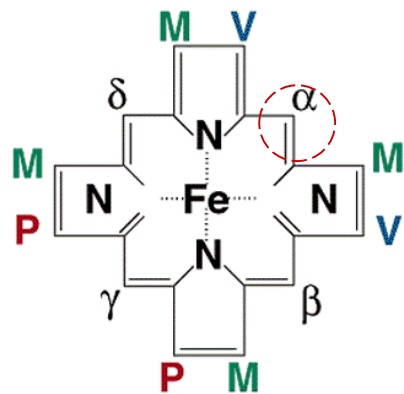
Globin se razgrađuje na amino kiseline, a **gvožđe** se vraća u depoe.

Oksidacijom hema dobijaju se **biliverdin i CO**.

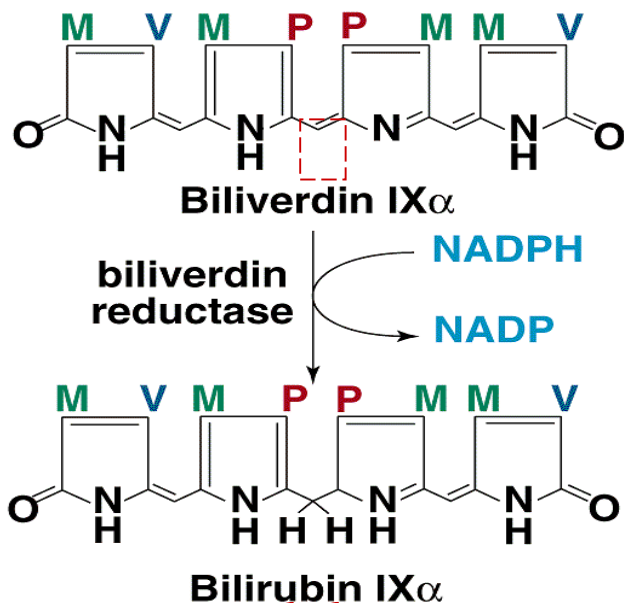
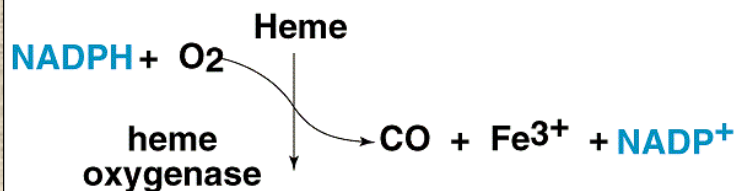

Hem se oksiduje, pod dejstvom **mikrozomalne hem oksigenaze**. Dolazi do raskidanja metilenskog mosta, pri čemu se oslobađaju CO i gvožđe.

Hidrogenacijom biliverdina nastaje bilirubin, dejstvom NADPH zavisne citosolne **biliverdin reduktaze**.

Bilirubin

Razgradnjom hema se dnevno proizvede **250-300 mg** bilirubina (85% iz eritrocita).

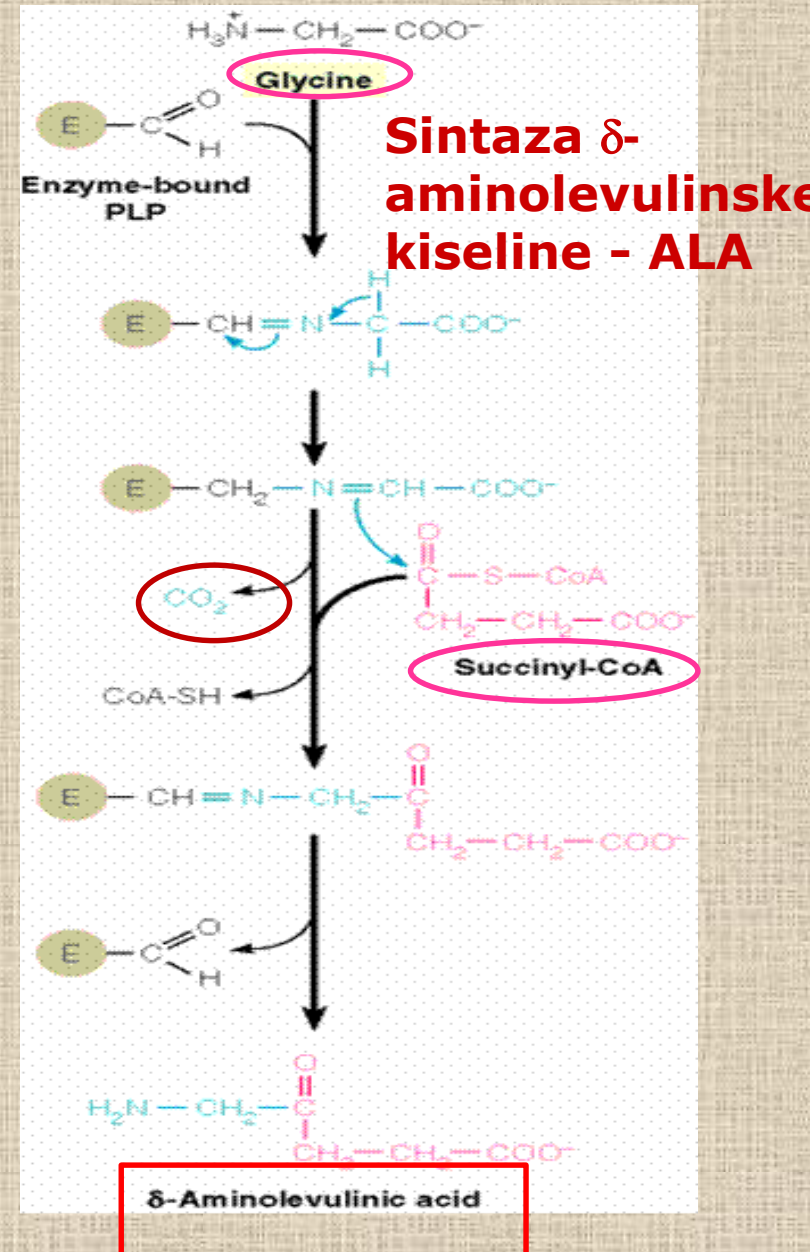
Ovaj bilirubin (**indirektan, nekonjugovan**) se nespecifično vezuje za albumine plazme i tako prenosi do jetre.

U hepatocitima, bilirubin se konjuguje sa 2 molekula glukuronske kiseline (mikrozomalna **UDP-glukuronil transferaza**) i kao **bilirubin-diglukuronid (konjugovani, direktni)** izlučuje u žuč aktivnim transportom.

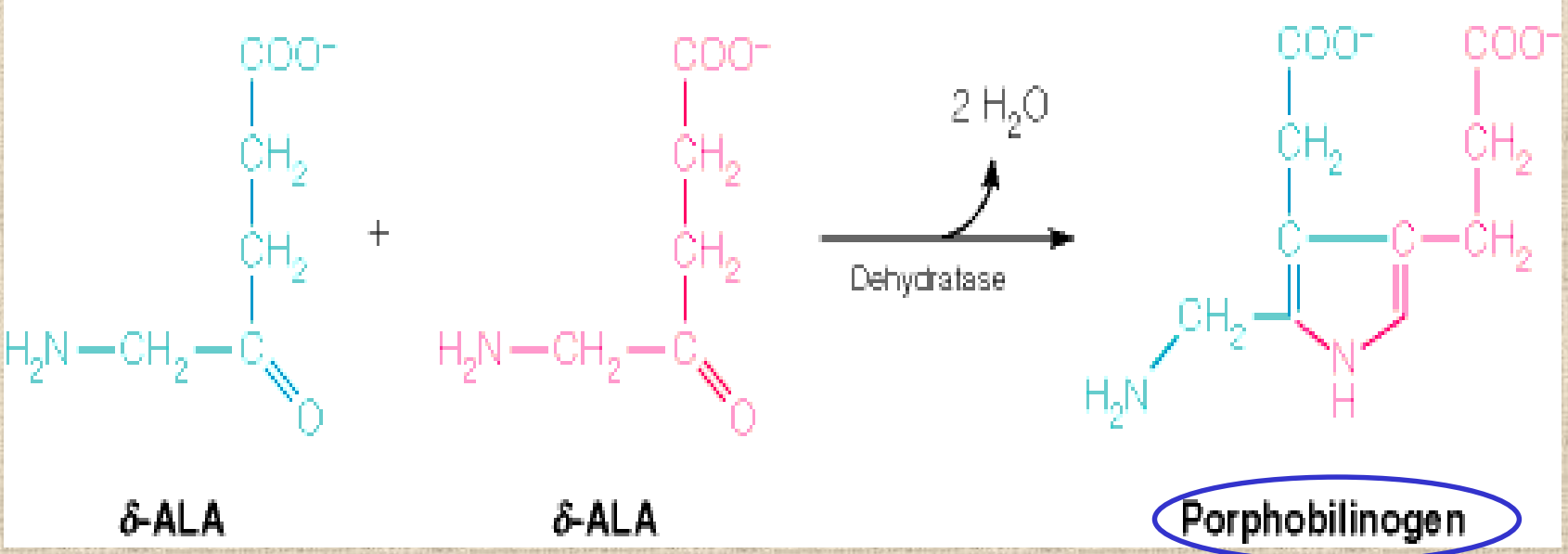
Sinteza hema

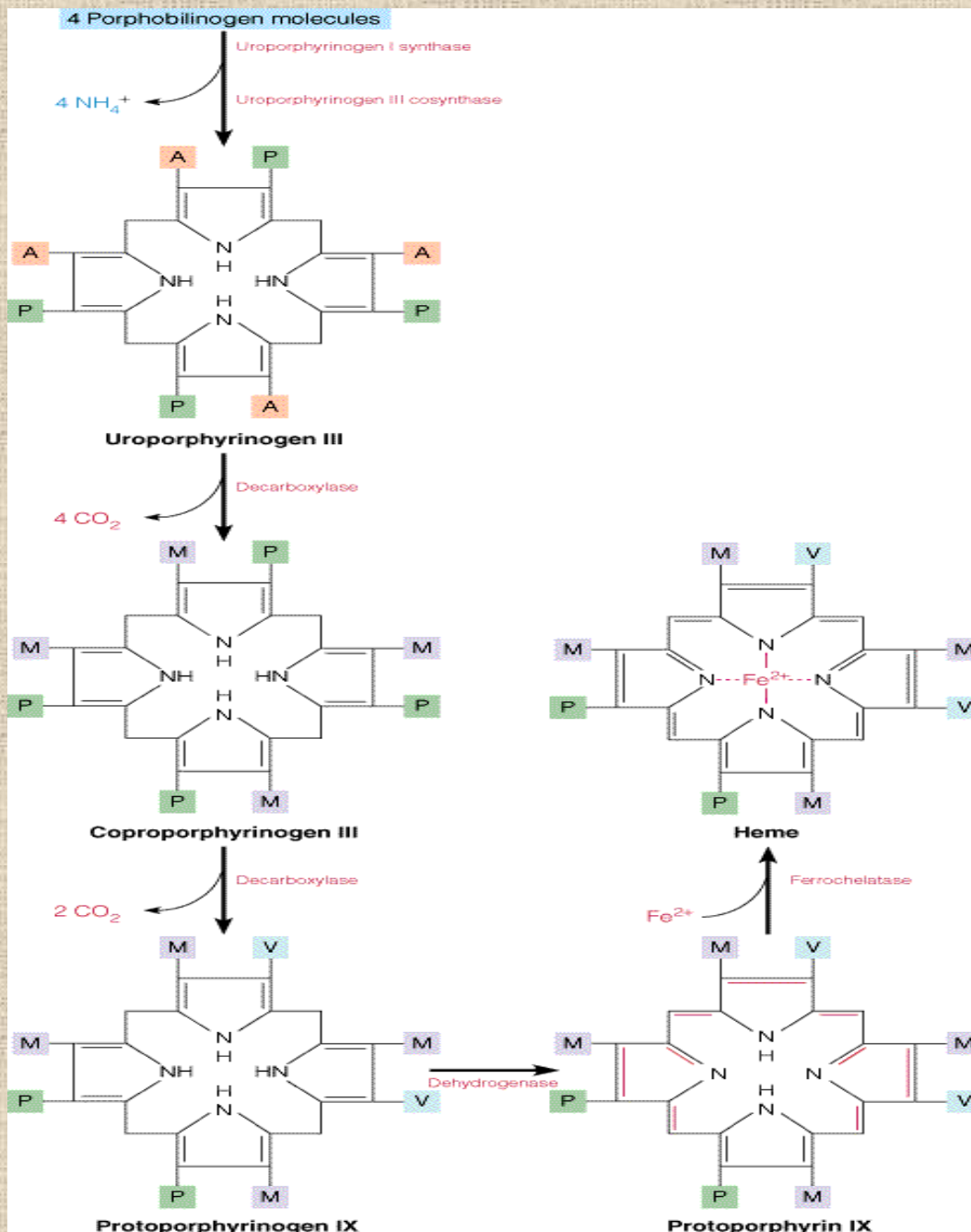
Svi atomi azota u hemu potiču iz glicina, a svi ugljenici iz ***glicina i sukcinata***.

Kondenzacijom glicina sa sukcinil-CoA, uz oslobađanje CO₂, dolazi do dekarboksilacije glicina.

U drugoj reakciji, iz 2 molekula δ -aminolevulinske kiseline sintetiše se **porfobilinogen**, supstituisano pirolovo jedinjenje.

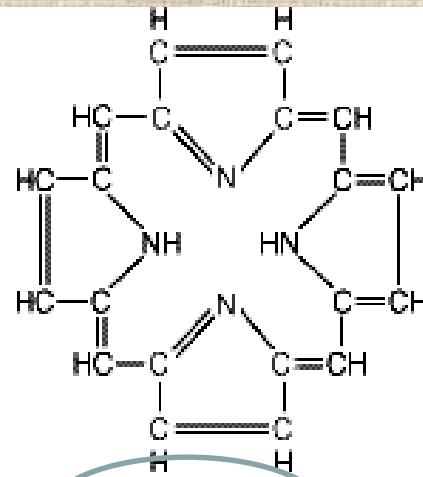

Četiri molekula porfobilinogena se kondenzuju u **porfirinogen**.

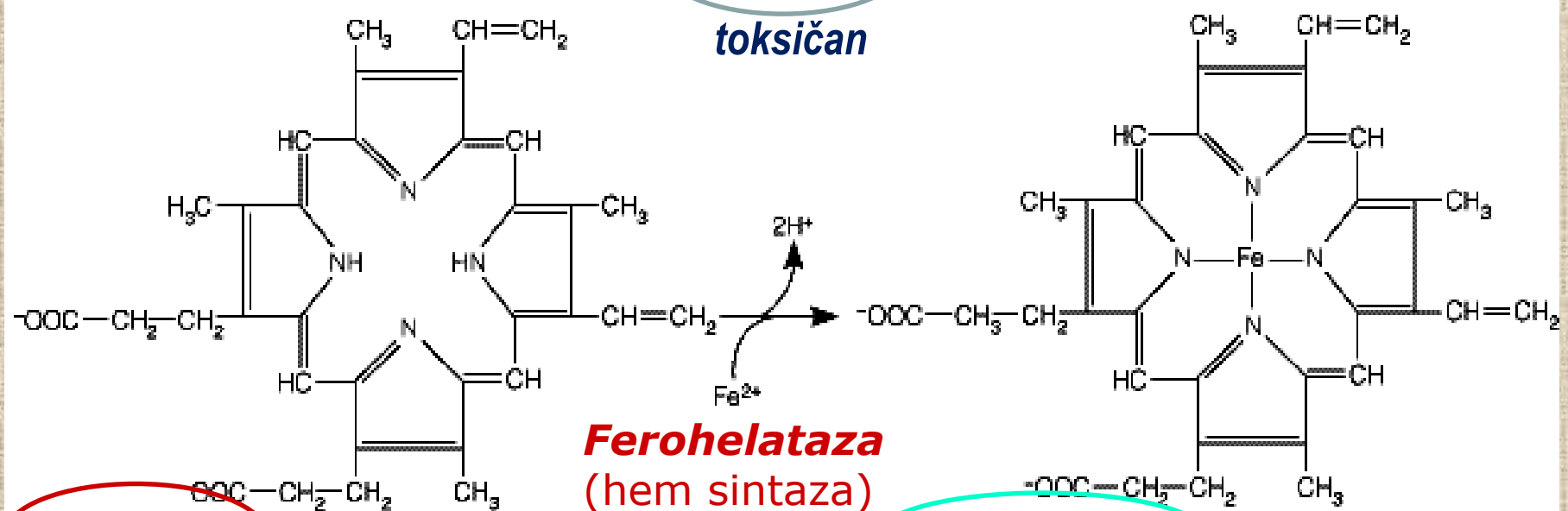
Na kraju, dolazi do modifikovanja bočnih lanaca i dehidrogenacije sistema prstena.

Dejstvo ferohelateze u završnici sinteze HEM

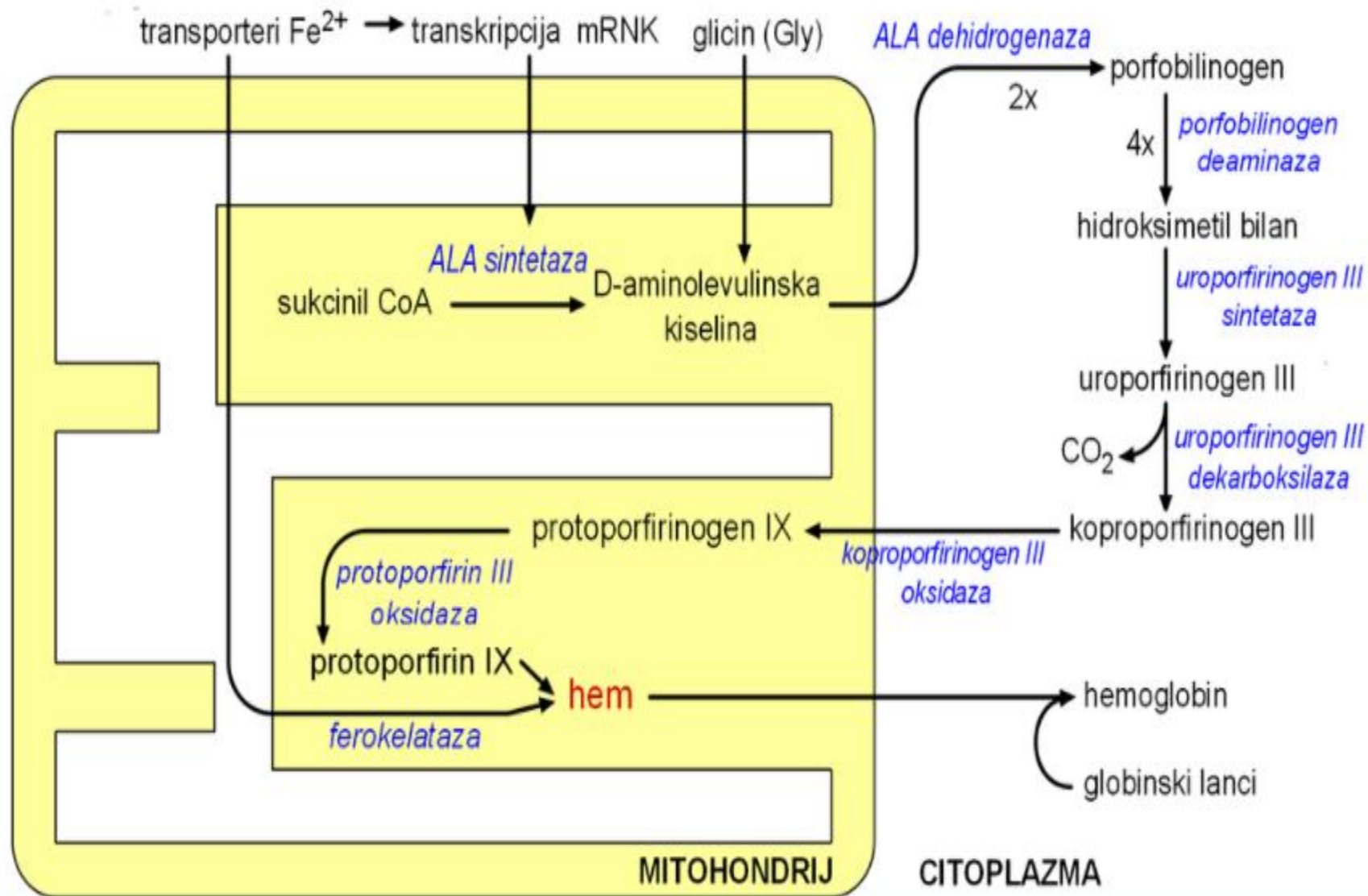
(a) Porphin ($C_{20}H_{14}N_4$)

toksičan

(b) Protoporphyrin IX

(c) Ferroprotoporphyrin (heme)

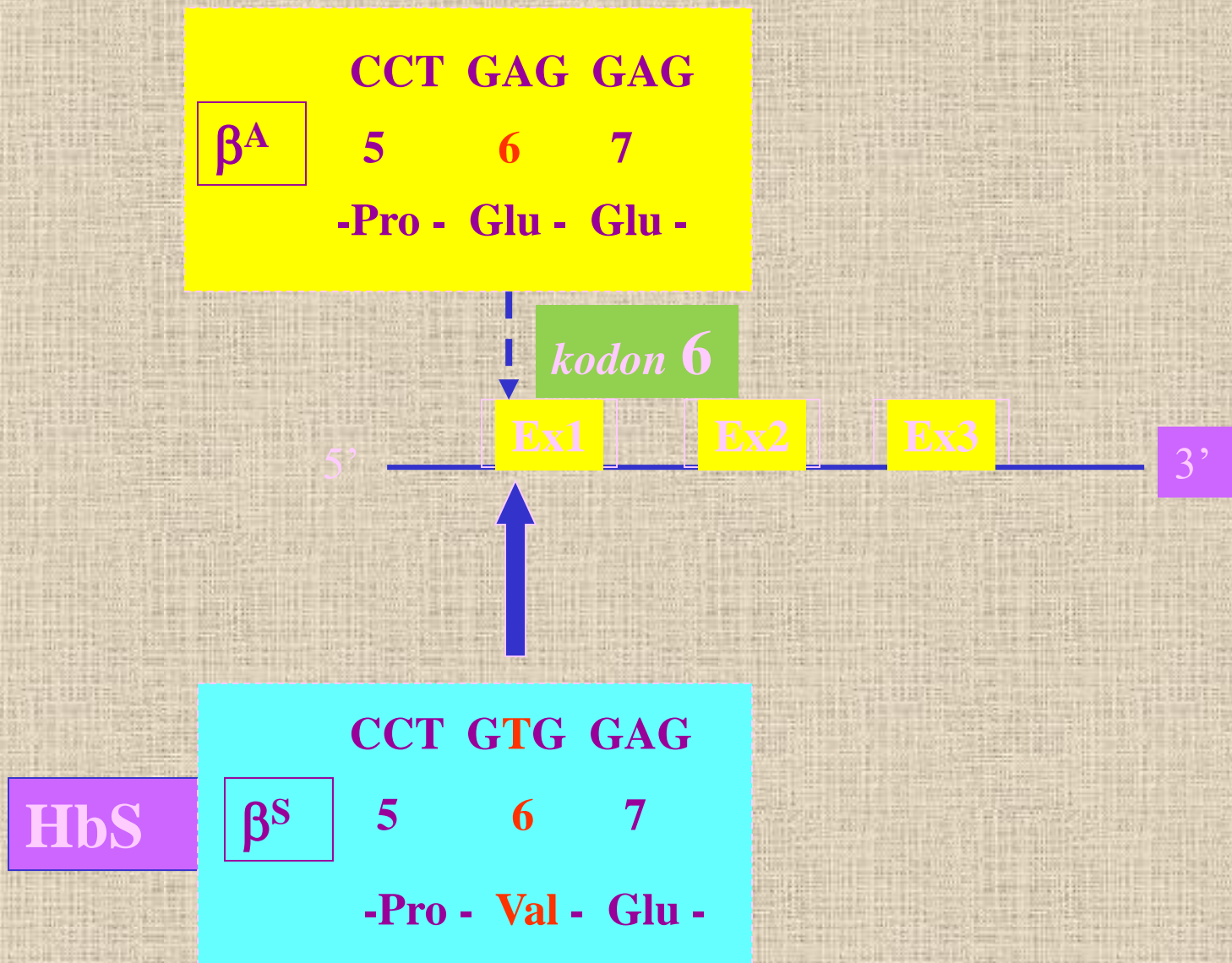

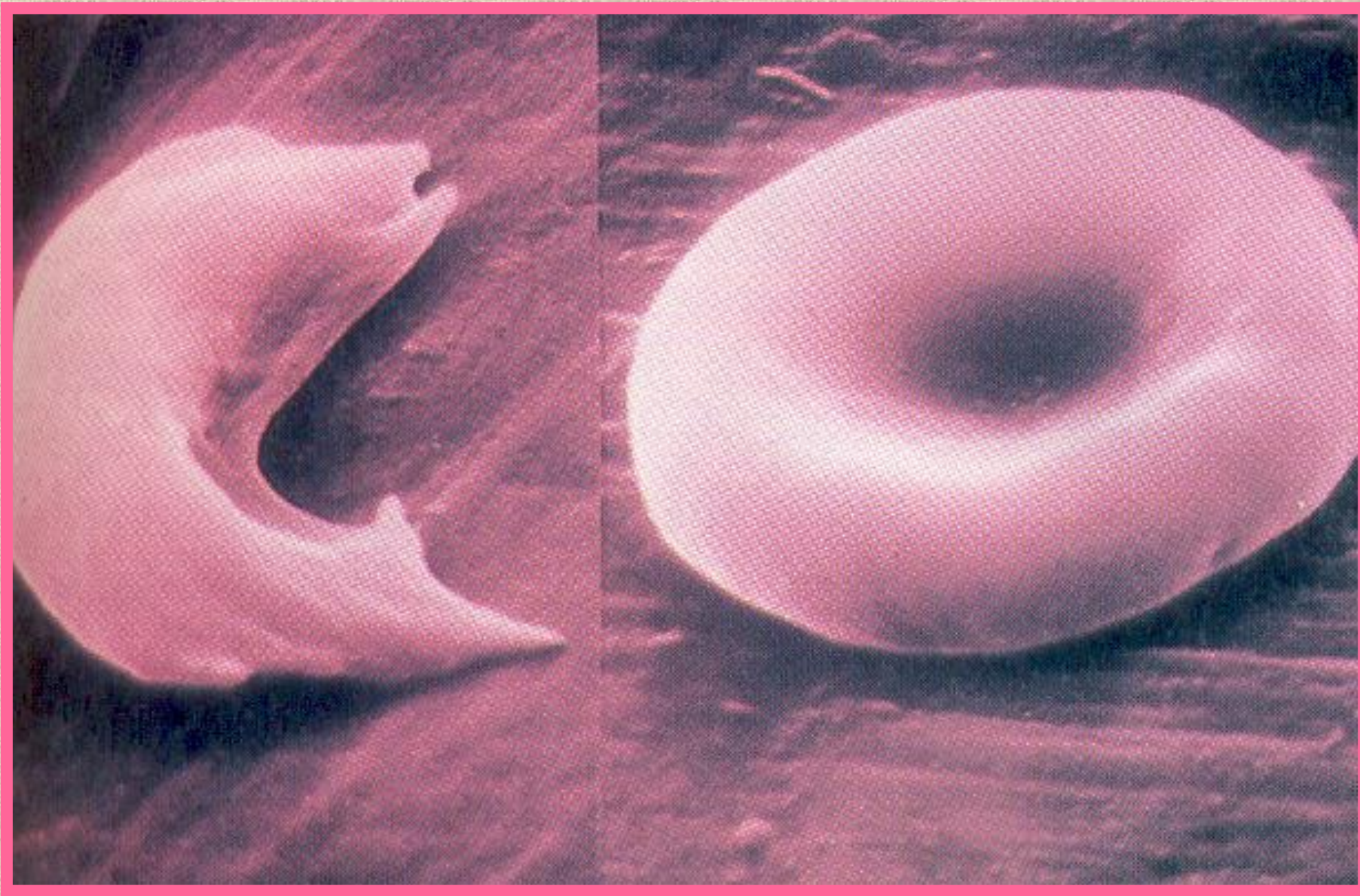
Metabolički put sinteze hema. Plavom bojom su označeni enzimi koji sudjeluju u procesu.

HEMOGLOBINOPATIJE

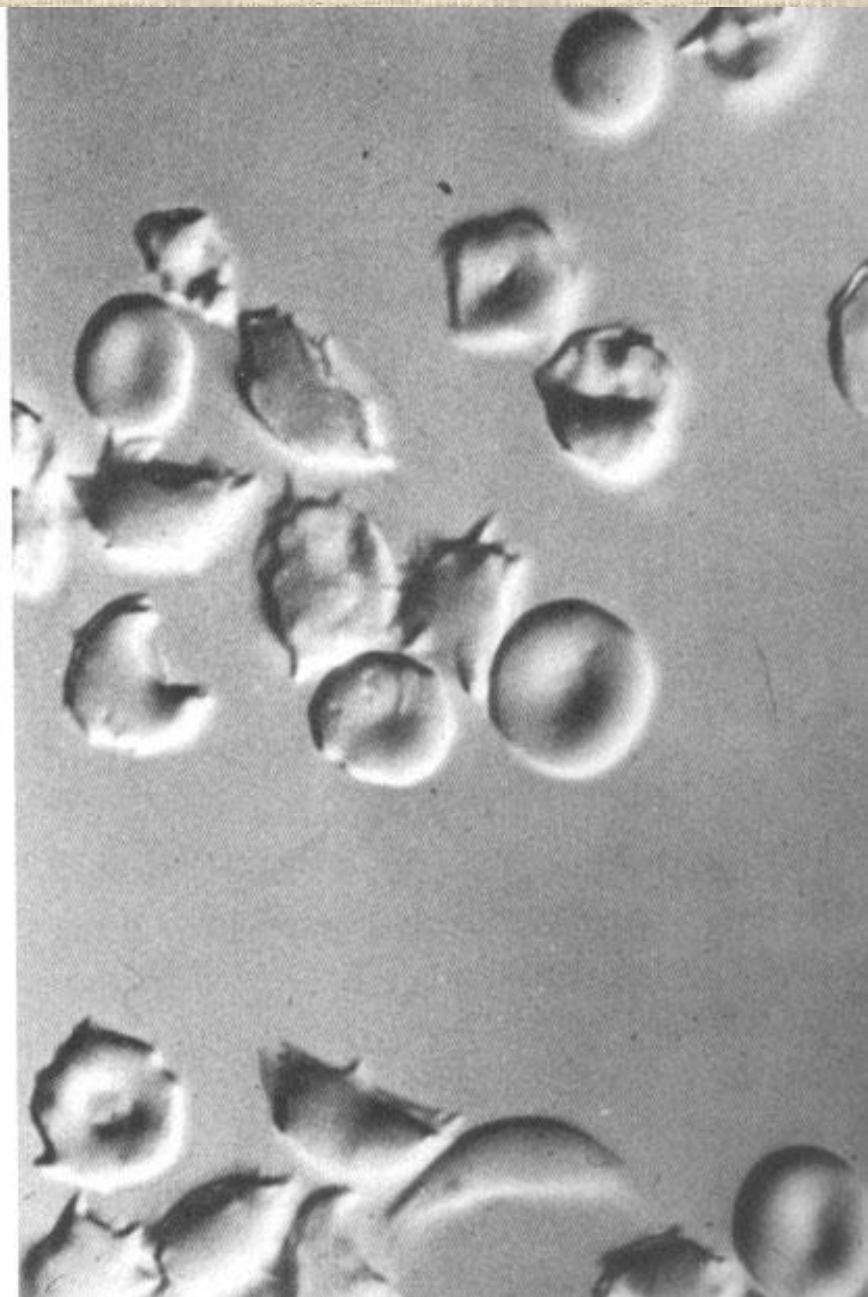
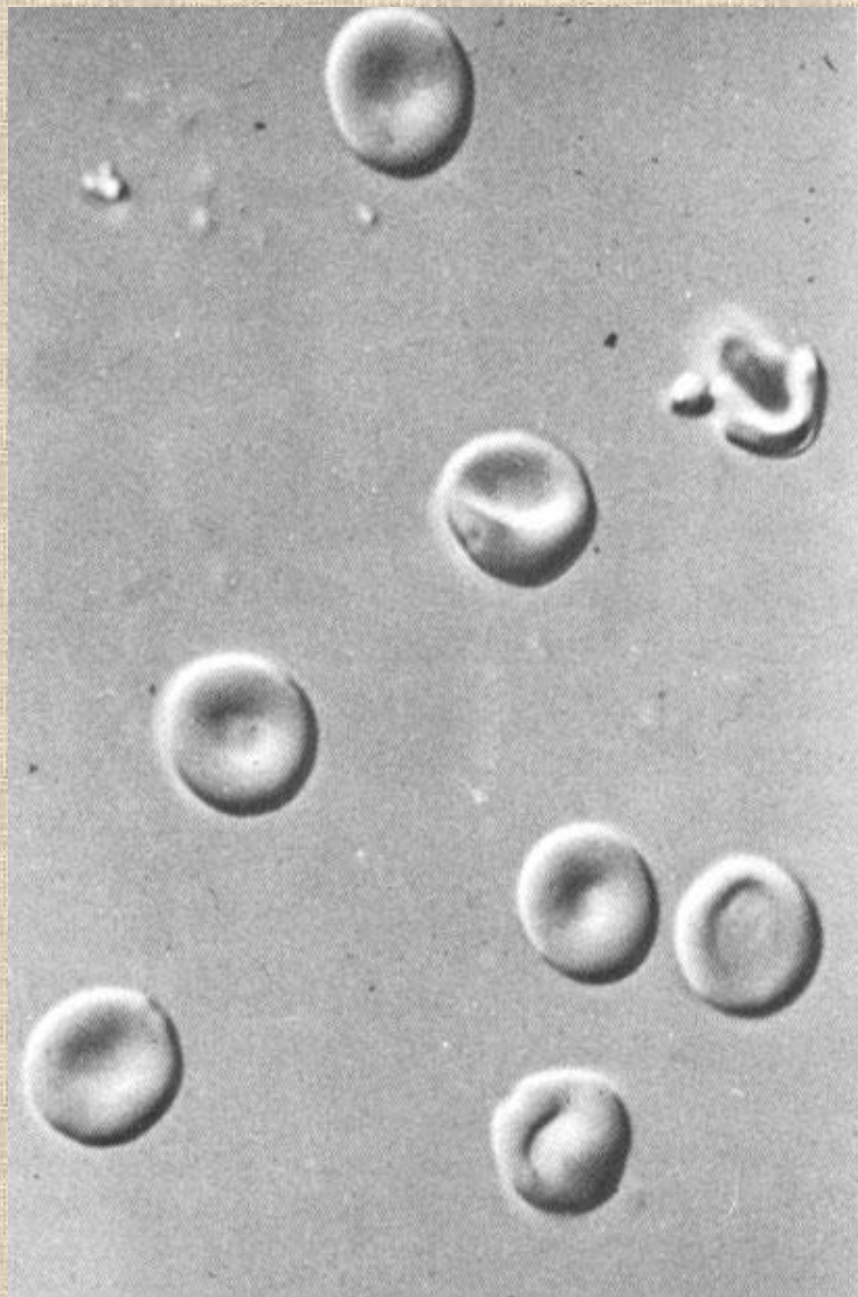

PATOLOŠKI OBLICI HEMOGLOBINA

SRPASTA ANEMIJA

β^S HEMOGLOBIN

Brzo propadanje
srpastih ćelija

Taloženje srpastih
ćelija ometa
cirkulaciju

Nakupljanje
srpastih ćelija u
slezini

ANEMIJA

**NEDOVOLJAN
DOTOK KRVI**

**POJAČANA
AKTIVNOST
KOŠTANE
SRŽI**

**SLABOST,
ZAMOR**

OŠTEĆENJA

**SLAB
FIZIČKI
RAZVOJ**

**SRČANE
SMETNJE**

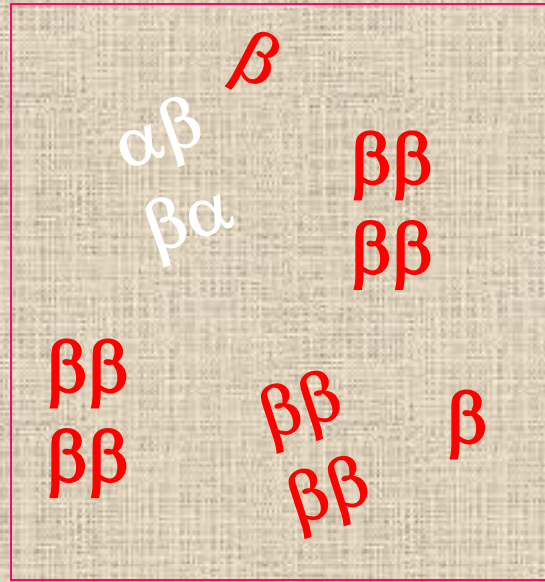
SRCA
MIŠIĆA reumatizam
PLUĆA zapaljenje
MOZGA paraliza

**UVEĆANJE
I FIBROZA
SLEZINE**

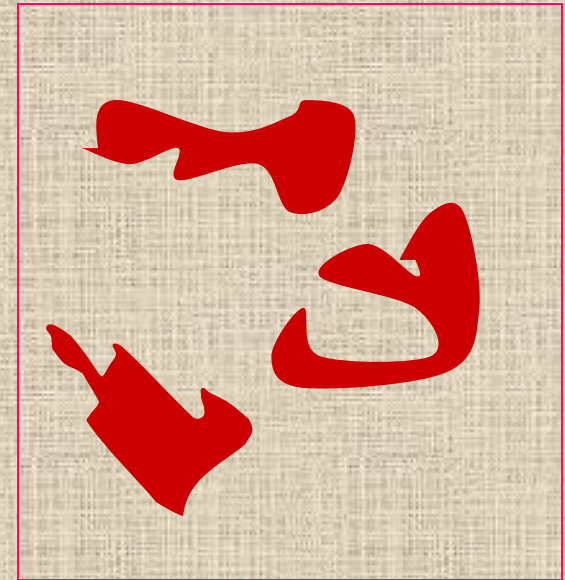
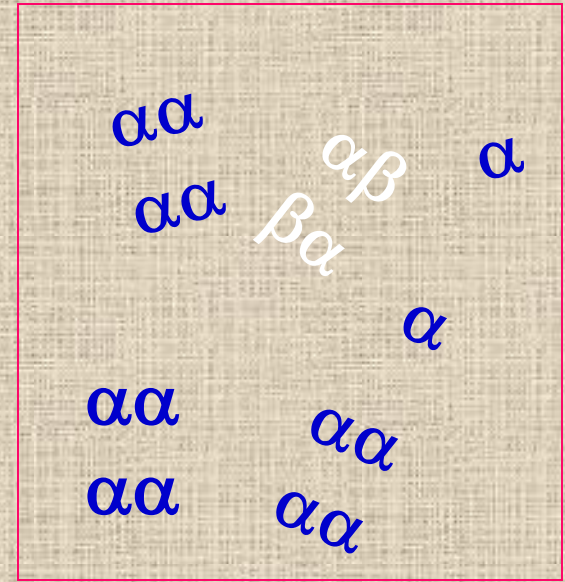
Normalno

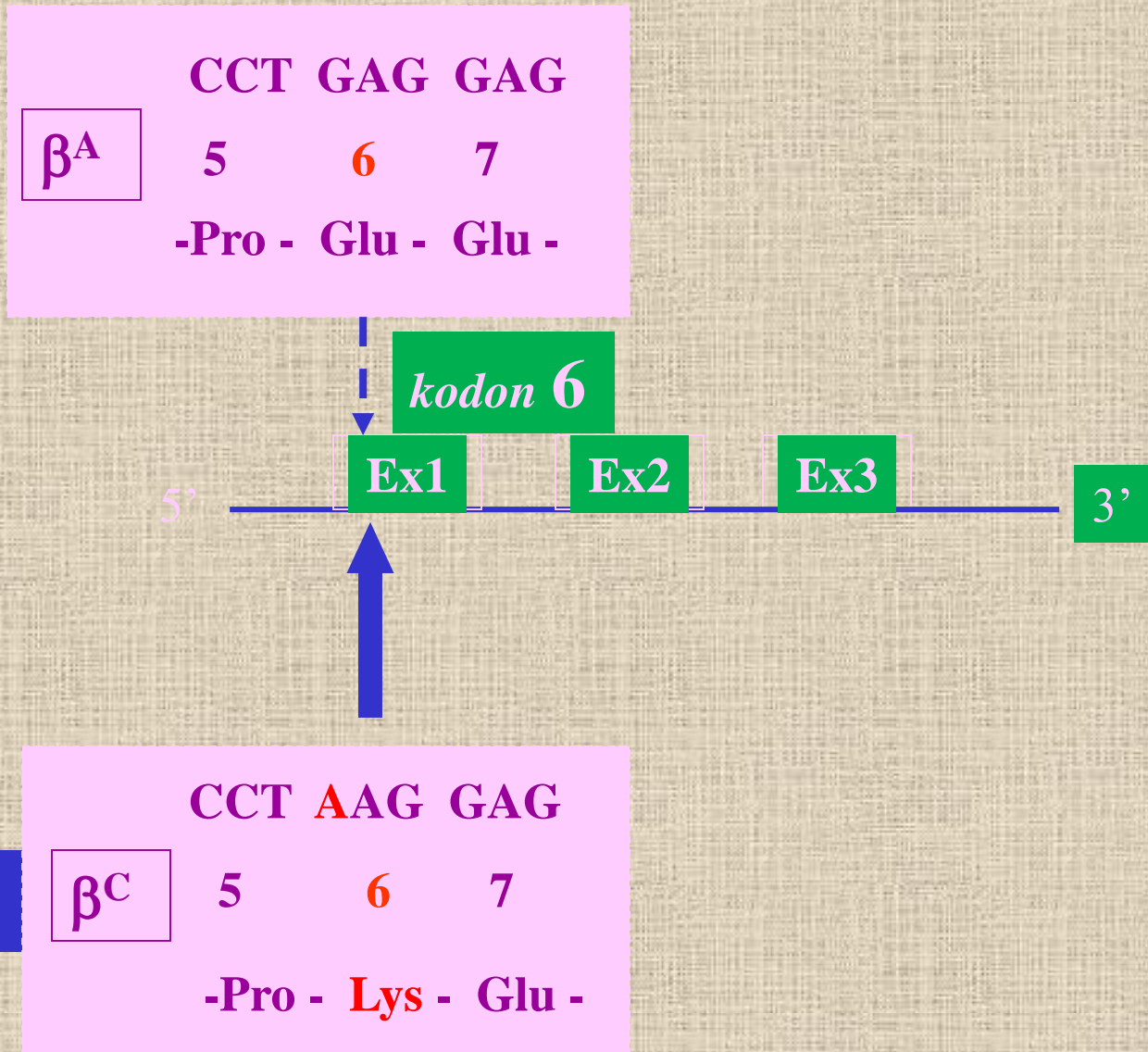
α -talasemije

β -talasemije

PATOLOŠKI OBLICI HEMOGLOBINA

Makroelementi

*natrijum, kalijum, kalcijum,
magnezijum, hlorid, bikarbonat, fosfat, gvožđe*

Natrijum

Glavni katjon ec. tečnosti.

Unosi se putem NaCl, a resorbuje u GIT **aktivnim transportom.**

Glavni putevi eliminacije **urin i znoj.**

ULOGA: održavanje osmotskog pritiska,
regulacija acido baze,
održavanje membranskog potencijala

ALDOSTERON - glavni regulator koncentracije.

Kalijum

Glavni intra-celularni katjon.

Egzogeni izvor - putem hrane se unosi u organizam.

Apsorbcija aktivnim transportom u GIT.

Eliminacija urinom.

ULOGA: *održavanje osmotskog pritiska*

aktivator enzima,

bitan za mišićnu ekscitaciju i rad miokarda

održavanje membranskog potencijala

*Glavni regulator koncentracije K - **ALDOSTERON.***

Kalcijum

-najrasprostranjeniji element; kao CaPO_4 u kostima; slobodni Ca važan kofaktor niza enzima; sekundarni glasnik u signalnim putevima; hemostaza; mišićna kontrakcija; neurotransmisija

-elementarni (slobodni) Ca se javlja u dve forme: jonskoj u citosolu i sekvestriranoj u endoplazmatskom retikulumu (razlika u koncentraciji ove dve forme Ca omogućava njegovu ulogu u međucelijskoj signalizaciji)

-metabolizam Ca regulisan *vitaminom D i parathormonom*

-osteoporoza je najčešća bolest uzrokovana deficitom kalcijuma

Magnezijum

Najviše zastupljen u kostima, mišićima i eritrocitima.

ULOGA: Važan kofaktor mnogih metaloenzima, (kinazne reakcije fosforilacije i stvaranje Mg-ATP kompleksa-heksokinaza).

Neophodan u procesu neurotransmisije.

Regulacija - **PTH** na nivou tubula.

Hlorid

Ekstracelularni anjon.

Putem hrane i soli se unosi u organizam (NaCl) -
metabolizam vezan za metabolizam Na.

Najveća zastupljenost u CNS, eritrocitima i želucu.

ULOGA: održavanje osmotskog pritiska

sinteza HCl

aktivator nekih enzima

Eliminacija putem **bubrega**.

Regulator koncentracije - **ALDOSTERON**.

Bikarbonat

Intracelularni anjon.

Ima **endogeno porijeklo** - sintetiše se uz djelovanje **KARBOANHIDRAZE** iz H_2O i CO_2 - H_2CO_3 , koja disosuje u HCO_3 i H .

U sastavu **bikarbonatnog pufera**.

Regulacija koncentracije preko **BUBREGA**.

Fosfati

Fosfor u obliku *fosfata* bitan za sve ćelije.

ULOGA: strukturna (kosti),
reakcije fosforilacije,
prenos i deponovanje energije,
u sastavu nukleinskih kiselina, nukleotida,
fosfolipida - ORGANSKI FOSFAT,
regulacija pH krvi.

Unosi se hranom, a izlučuje *bubrezima*.

Regulatori koncentracije - *PTH i vitamin D*.

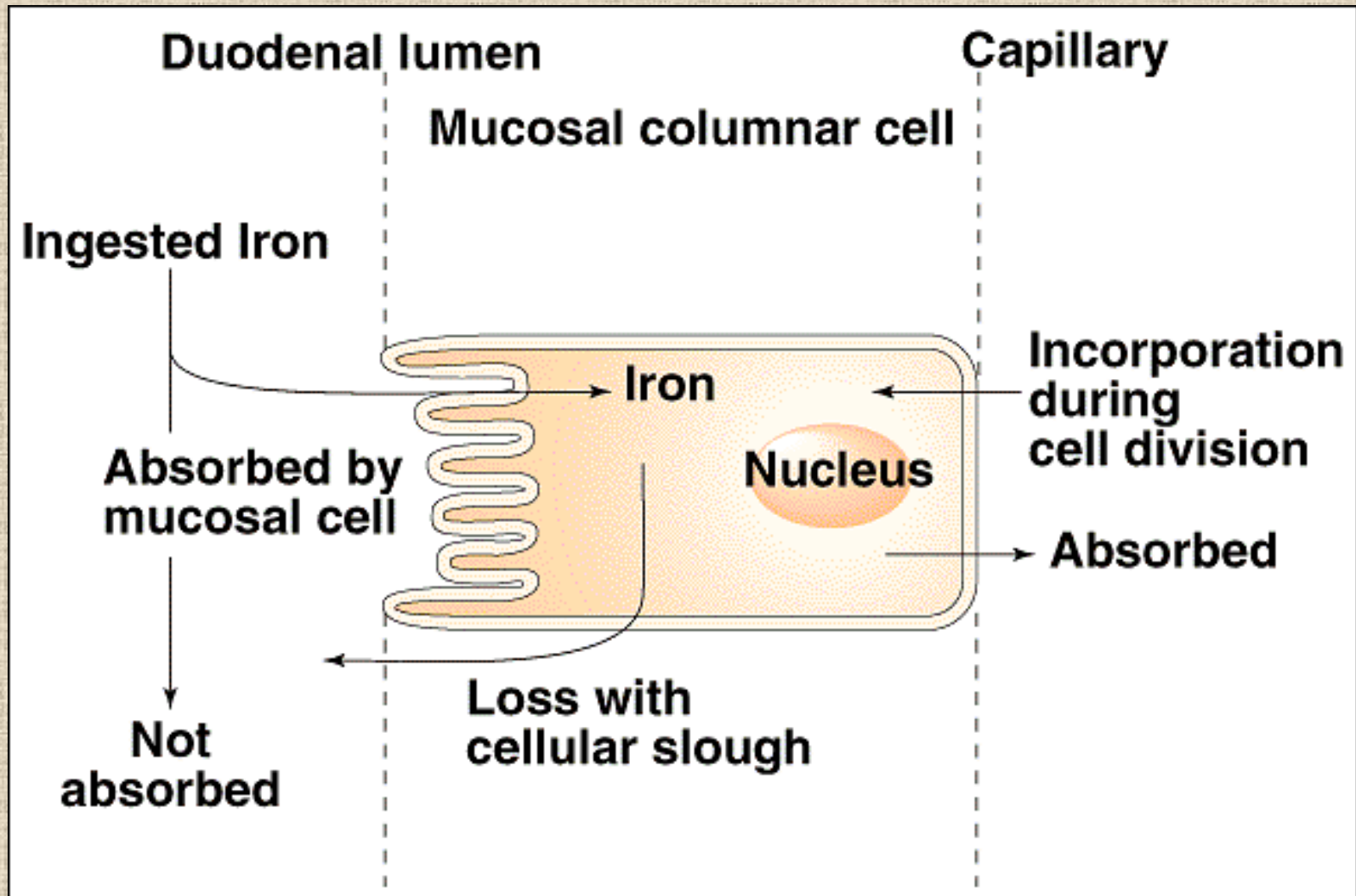
Izvori gvožđa

Gvožđe se ***unosom hranom*** (10-15 mg/dan) ili ***razgradnjom proteina*** koji ga sadrže.

Proteini koji sadrže hem: hemoglobin, mioglobina, mitohondrijalni i mikrozomalni citohromi, katalaza, peroksidaze, PG sintaze, NO sintaza.

Ne-hem proteini: transferin, feritin, proteini i enzimi koji sadrže Fe-S centar.

Aktivni transport Fe u GIT

Gvožđe se kroz plazmu prenosi vezano za apo-transferin, čime se gradi **transferin**.

Pod dejstvom **ceruloplazmina** prevodi se iz Fe^{2+} u Fe^{3+} .

Transferin ima dva mesta za vezivanje Fe^{3+} i obično je samo 1/3 saturisana (3 mg/L).

Receptori za transferin su **transmembranski proteini**, vezuju di- Fe^{3+} formu. Internalizacija kompleksa zavisi od fosforilacije transportera (Ca²⁺ kalmodulin protein kinaza C).

Depoi gvožđa u organizmu

Gvožđe se deponuje u mnogim ćelijama, posebno **jetre, slezine i kostne srži**; vezujući se za **apoferritin** gradi **ferritin**.

Gvožđe se može mobilisati iz depoa, prenosi na apotransferin i kao ferritin doprema do ćelija kojima je potrebno (receptorom posredovana endocitoza).

An aerial photograph of a curved coastline. The ocean is a deep blue, and white waves are crashing onto a sandy beach. The sky is a clear, bright blue, and a thin crescent moon is visible in the upper left corner. The word "V O D A" is written in white, serif, all-caps font across the center of the image.

V O D A

Uloga vode u organizmu

Ljudsko telo u sebi ima oko dve trećine vode.

- Voda je neophodan **nutrijent** i uključena je u sve funkcije tela
- Ona pomaže u **transportu** hranljivih materija i otpadnih produkata u ćelije i iz njih
- Neophodna je u toku procesa varenja, **apsorbcije**, za cirkulaciju i procese **izlučivanje** iz organizma
- Važna je za **rastvorljivost** vitamina koji se u njoj rastvaraju
- Igra važnu ulogu u **termoregulaciji** regulacije telesne temperature

Percent of Water in Human Body

Fetus
85%

Baby at Birth
75%

Normal Adult
60%

Elderly People
50%

Procenat vode u ljudskom organizmu zavisi od starosti i on se smanjuje sa godinama života.

Distribucija

U srednjoj životnoj dobi

muškarac 70kg : 40L (ICT 25 L, ECT 15 L)

-intersticijalno **11.5 L**

-plazma **3.5 L**

žena 60kg : 30L (ICT 17.5 L, ECT 12.5 L)

deca do 10god. 70-80% T.mase

Dnevne potrebe vode za piće u litrima za normalnu hidrataciju organizma

	Prosečni uslovi	Rad na visokoj temperaturi	Trudnoća i laktacija
Žene	2,2	4,5	4,8 5,5
Muškarci	2,9	4,5	-
Deca	1,0	4,5	-

RASPORED VODE U ORGANIZMU

INTRACELULARNA 2/3

**EKSTRACELULARNA
1/3**

**Intersticijska
3/4**

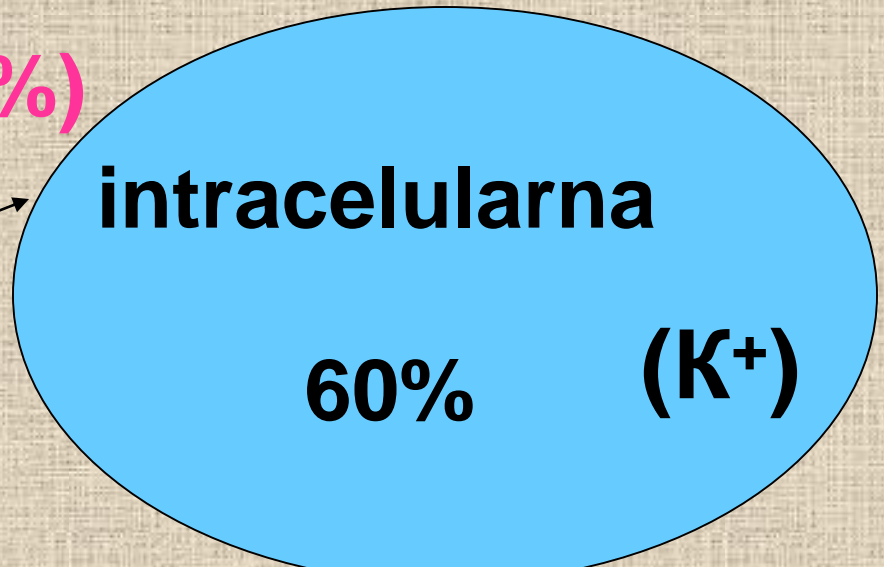

**Intravaskularna
1/4**

Odjeljci tjelesnih tečnosti

Ekstracelularna (40%)
(Na⁺)

Ćelijska
membrana

Vaskularna 7% ECT

Intersticijumaska 33%
ECT

Kapilarna membrana

Odjeljci tjelesnih tečnosti

Intra- i ekstracelularna tečnost se razlikuju

Prijema koncentraciji rastvorenih supstanci

*prije svega **elektrolita.***

Osmolalnost
(Osmolarnost)

OSMOLALNOST

količina **osmotski aktivnih čestica** / **kg** tjelesne
tečnosti

OSMOLARNOST

količina **osmotski aktivnih čestica** / **Litru**
tjelesne tečnosti

● Osmolalnost

Osmolarnost (90%) **plazme** odredjuju joni
Natrijuma, hlora i bikarbonati

Osmolarnost **intraćelijske** tečnosti određuju
Kalijum, fosfati i proteini

Poremećaji osmolalnosti

Hiperosmolalnost (>300mOs/kg vode plazme)

- gubitak vode (dehidracija)
- povećan unos hipertoničnih rastvora
- metabolički poremećaji

Hiposmolalnost (< 280mOs/kg vode)

- povećan unos vode

Količina

Količina vode je **homeostatska** vrednost

koja se održava **unosom i**

izlučivanjem

Unos vode

Obezbjeđuje

1. mehanizam žeđji*

Osmoreceptori u hipotalamusu
registruju *promjenu osmolarnosti ECT*

Baroreceptori u vaskularnim zidovima registruju
promjene RR.

*smanjen kod starijih

Dnevne potrebe

Odrasle osobe srednje životne dobi

35- 40ml / kg Tm; 2.4 L u umjerenoj, 3.4L u toploj klimi.

- hranom **800 ml**, pijenjem 1300ml,
- endogena voda **300ml**.

Djeca: **50-100ml/kg Tm**

Dnevni promet vode

Dnevni unos

- Voda za piće i različiti napitci (1.5 litar na dan)
- Voda iz hrane (0.9 litara na dan)
- Voda koja se stvara za vreme metabolizma hrane (0.6 litara na dan)

Dnevni gubitak vode

- Disanje (0.5 litera na dan)
- Znojenje i isparavanje (0.9 litara na dan na normalnoj spoljnoj temperaturi)
- urin (1.5 litara na dan)
- feces (0.1 litar na dan)

Raspored vode u organizmu

- Pljuvačka (oko 1 litar dnevno)
- Črevni sok (oko 2 do 2,5 litara dnevno)
- Žuč – oko 0.5 litara dnevno
- Pankreasni sok 0.7 litara na an
- Interstinalna skrecija oko tri litara dnevno
- Krv sadrži oko tri do četiri litara vode

7 L

ADH – glavni regulator izlučivanja vode !!!!

2. Izlučivanje vode

1. **Bubrezi: 1500ml**, lučenje vode i soli

2. **Koža: 450ml** (t^0 , vlaga, fizička aktivnost)

3. **Respiratorni sistem: 350ml**

4. **GIT-fecesom: 100-150ml**

2. Izlučivanje vode

(regulacija)

5. Hormoni

ADH ili **vasopresin** (antidiuretski hormon neurohipofize) stimulira **reapsorpciju vode** u bubrežima

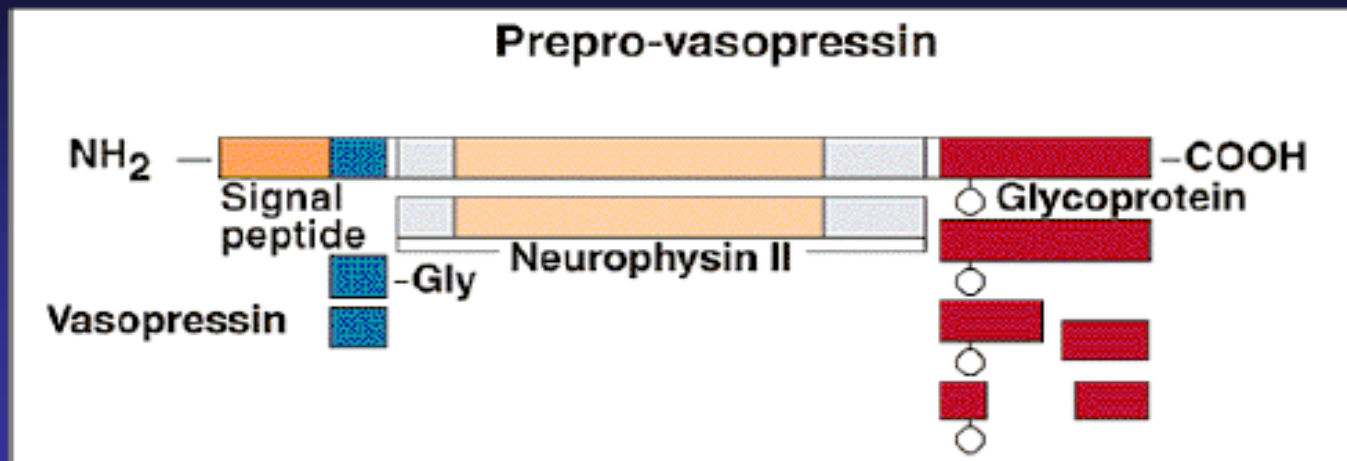
Aldosteron

Hormon kore nadbubrežne žlezde **stimulira reapsorpciju Na** (voda osmozom prati)

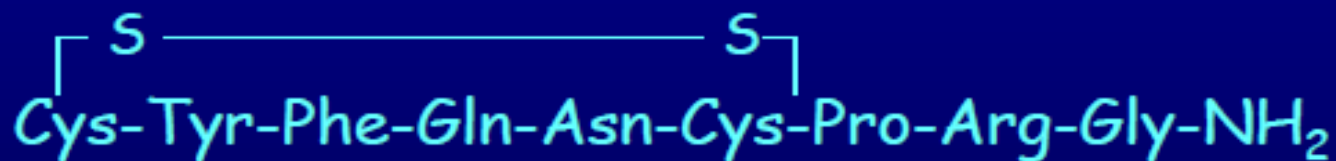
6. Lijekovi (diuretici), kafa..

ADH (**Anti-Diurezni Hormon**) hormon
neurohipofize,
stimuliše reapsorpciju vode u
bubrezima.

Antidiuretični hormon (arginin-vazopresin)

Peptid koji sadrži 9 AK, nastaje u supraopričkim i paraventrikularnim jedrima hipotalamusa.

Pakuje se u sekretorne granule, i nakon 12-14h stiže do neurohipofize

Oslobađa se kao reakcija na nervni impuls Ca²⁺ zavisnom egzocitozom. U plazmi je slobodan

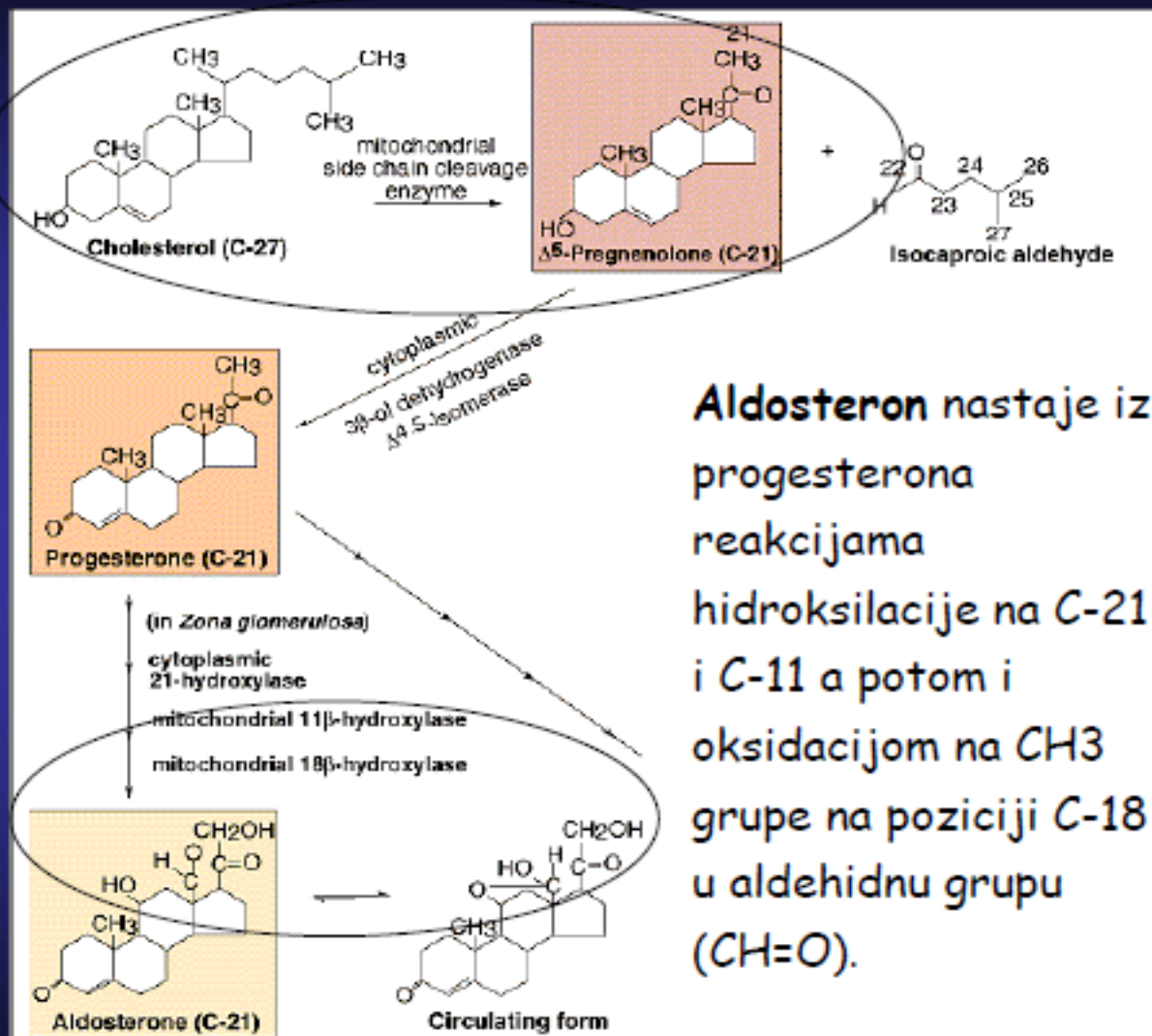
- **Vazopresin - antidiuretski hormon (ADH)**, povećava permeabilnost sabirnih i distalnih uvijenih tubula bubrega, omogućavajući reapsorpciju vode. Nervni impulsi koji pokreću oslobađanje ADH nastaju pod uticajem različitih stimulusa. **Povećana osmolalnost plazme** je primarni fiziološki stimulus. Promene osmolalnosti plazme se detektuju pomoću **osmoreceptora** koji se nalaze u hipotalamusu i **baroreceptora** u srcu i drugim delovima vaskularnog sistema. Osim što utiču na sekreciju ADH osmoreceptori takođe uzrokuju i pojavu osećaja žeđi.
- Postoje dva tipa receptora za ADH koji su označeni sa V1 i V2.
  - **V2 se nalaze samo na površini renalnih epitelnih ćelija**. V2 receptor je povezan sa adenilat ciklazom i **cAMP-om**. cAMP i **inhibitori fosfodiesteraze** izazivaju iste efekte kao i ADH.
  - **Ekstrarenalni receptori za ADH su V1 tipa**. Vezivanje ADH za ove receptore **aktivira fosfolipazu C** koja dovodi do stvaranja **IP3** i diacilglicerola, povećanja koncentracije intracelularnog kalcijuma i aktivacije protein kinaze C. Glavni efekat stimulacije V1 receptora je vazokonstrikcija i povećanje perifernog vaskularnog otpora (ovo delovanje je osnova za drugi naziv ovog hormona (vazopresin)).

Efekat: resorpcija vode u distalnom tubulu bubrega - vezivanje za V_2 receptore, preko cAMP-a i PKA dovodi do povećane sinteze akvaporina 2, koji gradi kanale za vodu. Tako reapsorbovana voda ulazi u EĆT, a potom u cirkulaciju

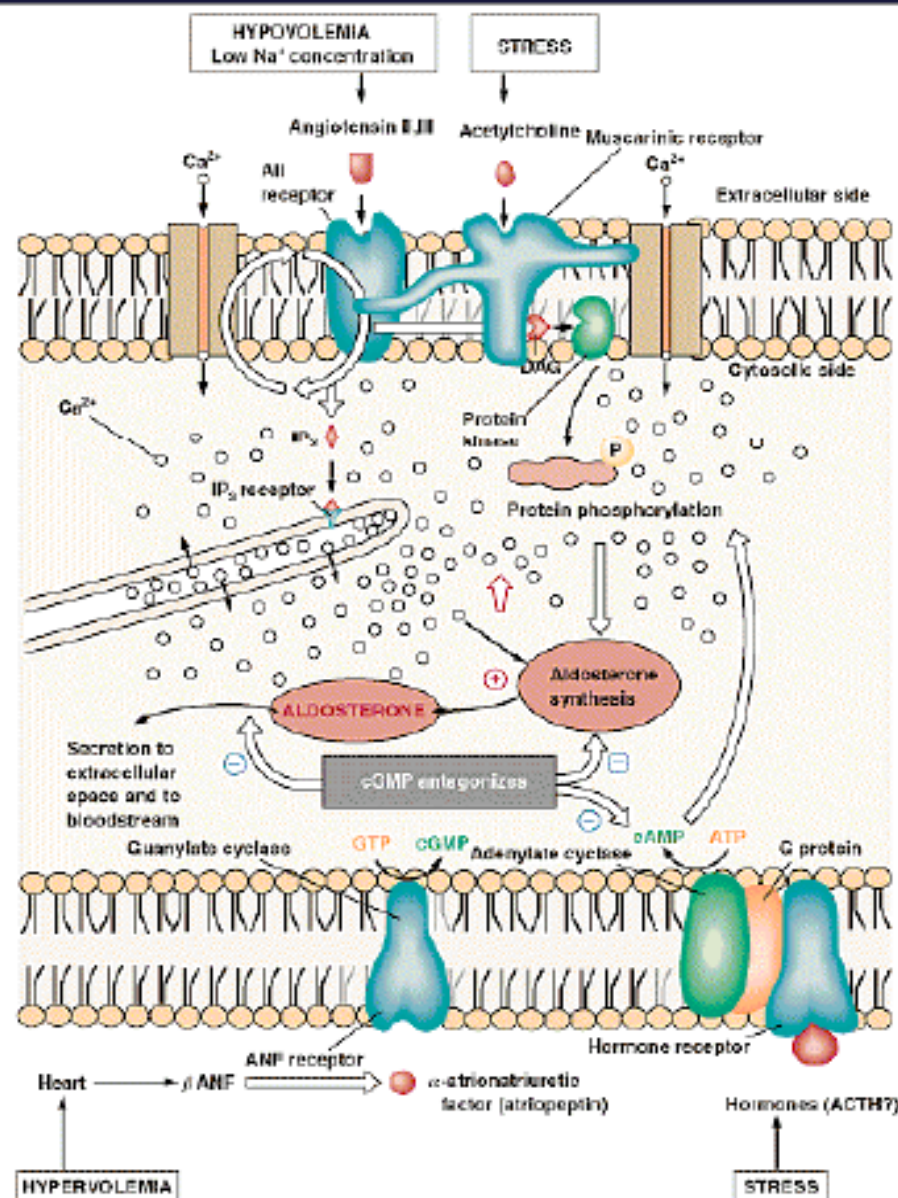

Aldosteron

Glavni stimulus
za sintezu
aldosterona
jeste
angiotenzin II

Aldosteron

Dejstvom aldosterona dolazi do sinteze proteina koji utiču na kretanje Na⁺, K⁺, Mg²⁺ i vode kroz membrane

Renin - angiotenzin- aldosteron sistem

Gubitak volumena vanćelijske tečnosti

Smanjeni perfuzioni pritisak aff. Arteriola (uz glomerularne kapilare)

Jukstaglomerularne ćelije- **RENIN** (enzim)

Supstrat za renin je polipeptid **ANGIOTENZINOGEN** koji nastaje u jetri

Nastaje **ANGIOTENZIN I (10AK)** koji je supstrat za angiotenzin konvertujući enzim (**ACE**) u plućima koji ga prevodi u **ANGIOTENZIN II (8AK)**.

ANGIOTENZIN II VRŠI KOREKCIJU VOLUMENA VANĆELIJSKE TEČNOSTI:

1. povećana sekrecija aldosterona (dejstvo na nivou distalnih tubula)
2. vazokonstrikcija
3. direktna resorpcija Na^+ i vode
4. Povećana aktivnost simpatikusa (oslobađanje noradrenalina-vazokostrikcija)

Hypovolemia with $[Na^+] \downarrow$
signals at *macula densa*
(also NEP at renal nerve)

Kidney
juxtaglomerular cell

Renin

DRVYIHPFHLLVYS Plasma
 α_2 -globulin
(angiotensinogen)

DRVYIHPFHL Angiotensin I
(decapeptide)

Converting enzyme
(vascular epithelium, lung,
liver, adrenal cortex,
pancreas, kidney,
spleen, neurohypophysis)

HL
DRVYIHPF Angiotensin II
(octapeptide)
($T_{1/2} = 1$ min)

D
Aminopeptidase

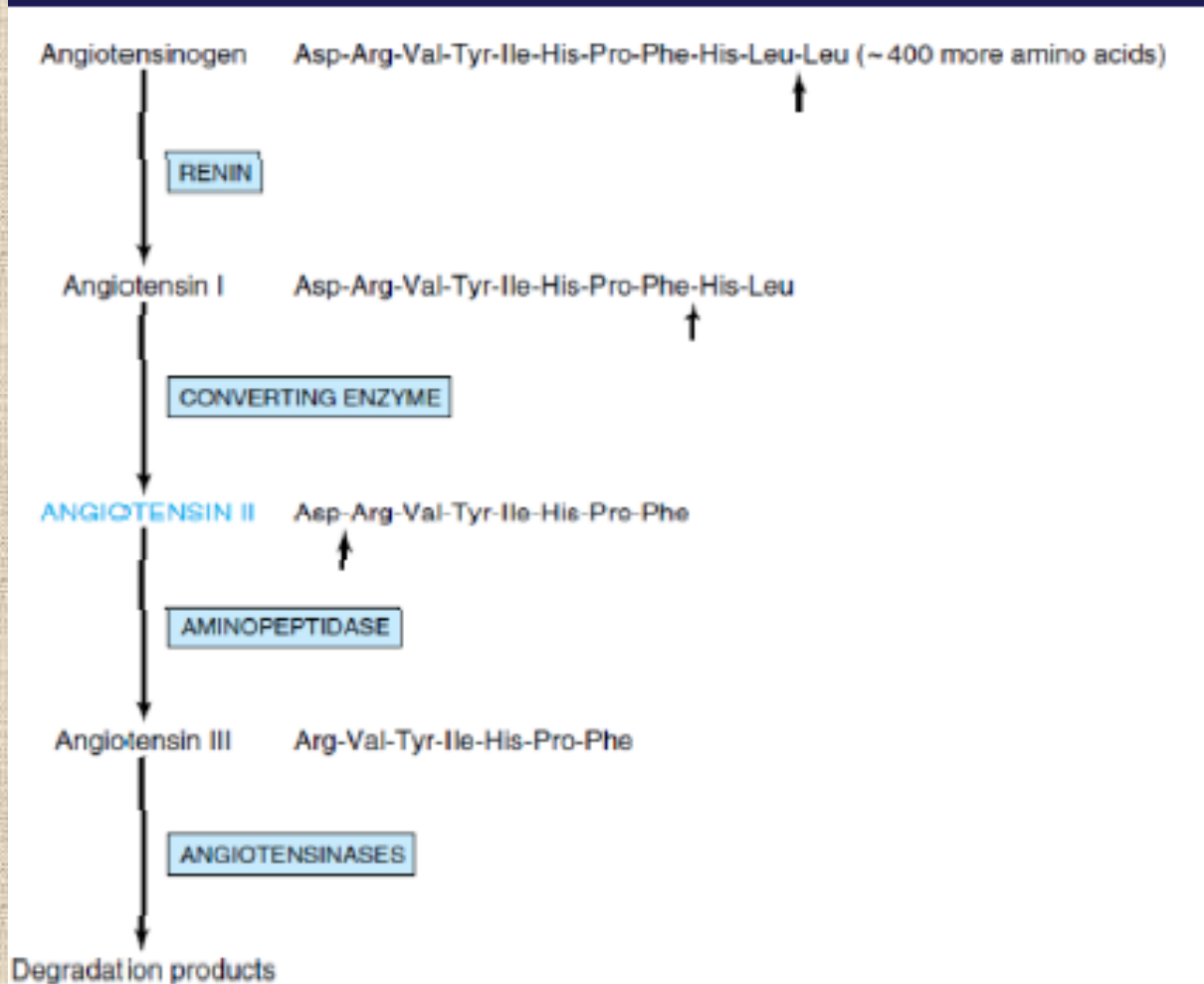
RVYIHPF Angiotensin III
(heptapeptide)

Angiotenzin II se vezuje za receptore na membrani ćelija u zoni glomerulozi, vaskularnih glatkih mišića i dr.

Aktivacija receptora dovodi do aktivacije fofolipaze C, i nastaju DAG i IP3, čime se aktiviraju Ca^{2+} kanali na endoplazmatskom retikulumu. DAG i Ca^{2+} aktiviraju PKC, koja fosforiliše ciljne proteine

EFEKTI: sekrecija aldosterona, vazokonstrikcija

RENIN: proteaza, visoko specifična za angiotenzinogen
 Prorenin-preproenzim

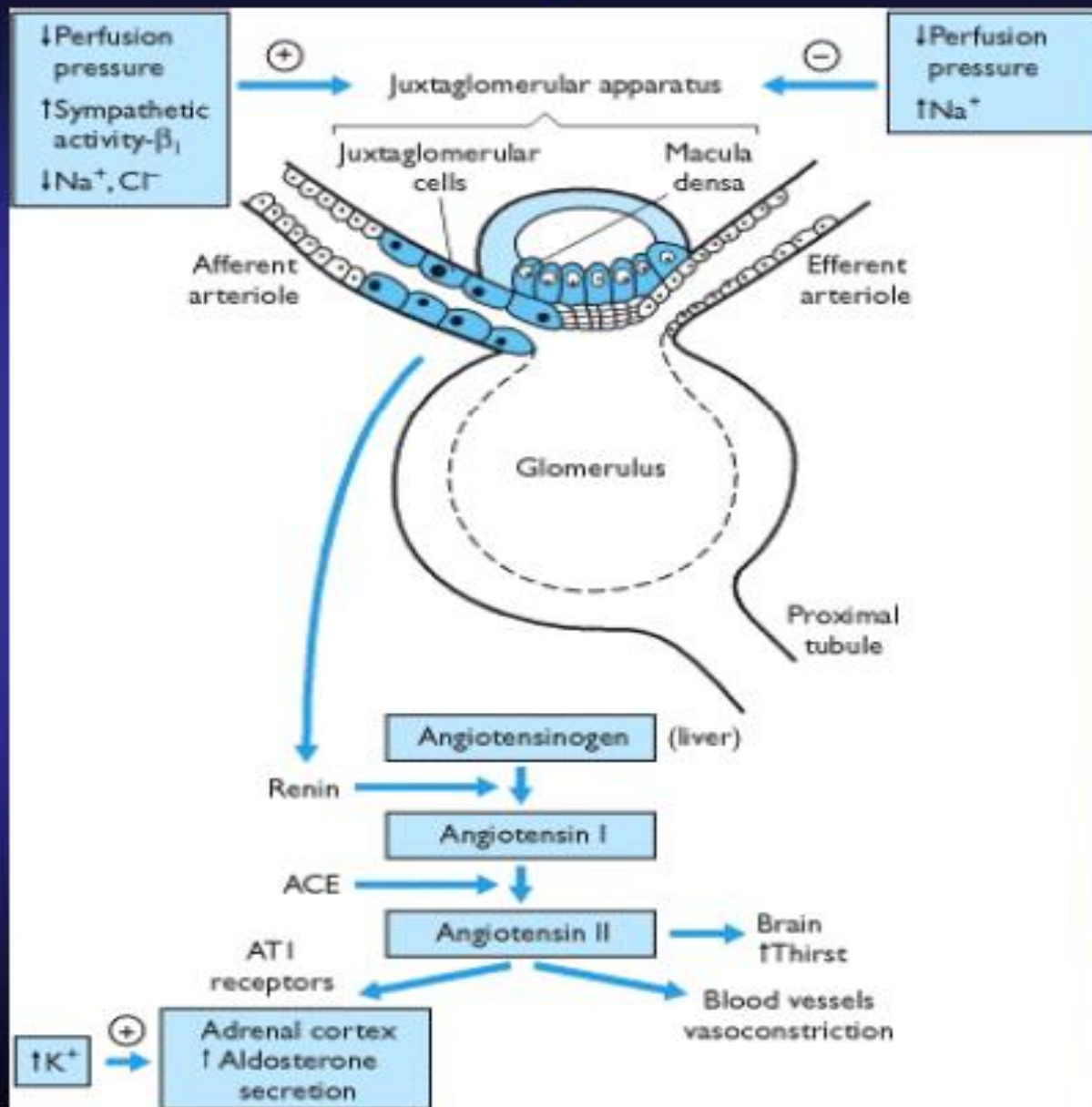
ANGIOTENZINOGEN: α_2 globulin, 14AK sa NH₂ kraja sadrži sekvencu angiotenzina I

ACE: peptidaza, seče AK sa COOH kraja angiotenzina I. U višoj koncentraciji je prisutan u endotelnim ćelijama plućnih kapilara

ANGIOTENZINI: angiotenzinII se vezuje za receptore na plazma membrani glomeruloznih ćelija, korteksa nadbubrega, glatkih mišićnih ćelija kapilara

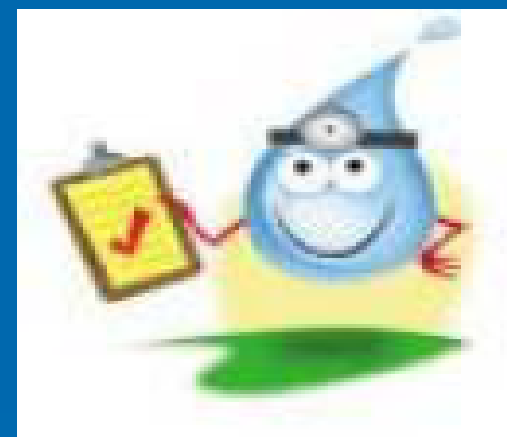
aktivacija- preko G proteina i fosfolipaze C- PIP₂

Kontrola sekrecija aldosterona

Klasični simptomi gubitka vode iz organizma su:

- ✚ Glavobolja
- ✚ Smanjenje koncentracije
- ✚ Umor
- ✚ Povećan rizik od nastanka infekcije bubrega
- ✚ Konstipacija

Poremećaj u metabolizmu vode

- **DEHIDRATACIJA**

- Zbog poremećaja unošenja vode
- Zbog poremećaja u izlučivanju vode – **PITUITARNI I NEFROGENI diabetes insipidus.**

- **TIPOVI DEHIDRATACIJE**

1. **Hipernatrijemijska (hiperosmolarna) – gubitak vode veći od gubitka Na** (pojačano znojenje, dijabetes, diuretici)
2. **Normonatrijemijska (normoosmolarna) – isti gubitak vode i Na** (infuzija hipotoničnim rastvorom)
3. **Hiponatrijemijska (hipoosmolarna) – gubitak vode manji od gubitka Na** (bolesti bubrega i insuficijencija nadbubrega – aldosterona)

- **HIPERHIDRATACIJA**

- **Intoksikacija vodom**

- **Smanjeno izlučivanje vode**

1. **povećanje ADH - poremećaji CNS i tumori**

2. **Povećani ulazak vode i Na u IST – EDEM, zbog:**

- **Hipoproteinemije**

- **Povećane propustljivosti kapilara**

- **Začepljenja limfotoka**

- **Patoloških stanja pojedinih organa (bubrezi, jetra, srce, nadubreg)**

